

Probační a mediační služba

Období do roku 1989

- **Snahy o prosazování změn v trestní politice**
- **1968 – 1971 - vznik experimentálního střediska postpenitenciární péče v rámci projektu Výzkum faktorů recidivy**
- **Nová profese sociálních kurátorů**
- **Návazně kurátoři pro mládež**
- **Orientace na pachatele trestné činnosti a recidivisty**
- **Konec 80.let – posun od kontroly k pomoci, od pachatelů také k jejich rodinám a blízkým**

Období po roce 1989

- **1991 – mimosoudní alternativa pro delikventní mládež – aktivní zapojení poškozeného i pachatele při odstraňování následků tr. činu, poprvé zapojení mediátora, využití tzv. odklonů v trestním řízení**
- **1993 – novela trestního řádu, zavedení podmíněného zastavení trestního stíhání, základ pro uplatňování principů restorativní justice**
- **1994 – zásadní vliv katedry sociální práce UK v Praze, studenti a pracovníci zakladateli Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici (následně Sdružení pro probaci a mediaci, o.s.)**
- **Usnesení vlády ČR č. 341/1994 s účinností od 1.1.1996 – vznik systemizovaných míst probačních úředníků na okresních a krajských soudech ČR**
- **1996 – zavedení dalších alternativ – narovnání, trest obecně prospěšných prací (OPP)**
- **1997 – zavedení alternativ podmíněné upuštění od potrestání s dohledem probačního úředníka a podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem**
- **1999 – ministr spravedlnosti Otakar Motejl se zasadil o návrh zákona o PMS**
- **Vznik tzv. Kvalifikačního vzdělávacího programu pro úředníky a asistenty PMS, první ročník v letech 1999-2000 – ještě před účinností zákona byli připraveni první pracovníci PMS**
- **2000 přijetí zákona č. 257/2000 o PMS**
- **2001 zahájení činnosti PMS.**

- **Podíl na vzniku PMS – univerzitní prostředí, nevládní organizace, využití zkušeností z praxe, podpora Ministerstva spravedlnosti ČR a Nejvyššího soudu ČR.**

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

- **PMS** zahájila činnost v roce 2001 na základě zákona č. 257/2000 o PMS.

- **STRUKTURA PMS:**
 - **střediska PMS působí v sídlech okresních soudů – 74 středisek v osmi soudních krajích + 4 pobočky,**
 - na úrovni krajů - 8 krajských ředitelů
 - ředitelství

- **PROBAČNÍ ÚŘEDNÍCI/ASISTENTI**

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA - poslání

PMS usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností

a

současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality.

FILOZOFICKÁ VÝCHODISKA

RESTORATIVNÍ (OBNOVUJÍCÍ) JUSTICE

- Zaměření na újmy způsobené tr. činností - morální i materiální náprava škody s ohledem na potřeby OBĚTI.
- Posílení odpovědnosti PACHATELE za řešení následků TČ.
- Zapojení poškozeného, pachatele a KOMUNITY.
- Využití alternativních způsobů řešení trestních věcí.

X

RETRIBUTIVNÍ (ODPLATNÁ) JUSTICE

- prioritou je trest pro pachatele

Cíle PMS – 3 pilíře

Integrace pachatele – PMS usiluje o začlenění pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je proces, který směřuje k obnovení respektu pachatele k právnímu stavu společnosti, jeho uplatnění a seberealizaci....KONTROLA A POMOC PACHATELI

Participace poškozeného – PMS se snaží o zapojení poškozeného do „procesu“ vlastního odškodnění, o obnovení jeho pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost....PODPORA A POMOC OBĚTEM, AKTIVNÍ ZAPOJENÍ

Ochrana společnosti – PMS přispívá k ochraně společnosti účinným řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestním řízením a efektivním zajištěním realizace uložených alternativních trestů a opatření....OCHRANA A AKTIVNÍ ZAPOJENÍ KOMUNITY

ČINNOST PMS – CÍLOVÁ SKUPINA

- **CÍLOVÁ SKUPINA:**
 - pachatelé trestných činů
 - poškození / oběti trestných činů
 - rodina, komunita

- **VĚKOVÁ SKUPINA:**
 - nezletilí 0-15
 - mladiství 15-18
 - dospělí 18+

PROBACE A MEDIACE dle zákona o PMS

PROBACE (2 odst. 1):

- **Organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným, odsouzeným** - kontrola a pomoc klientovi při náhradě vazby dohledem, při výkonu alternativních trestů (POD, OPP, TDV, TZV), při podmíněném propuštění, atd.

MEDIACE (2 odst. 2):

- **Mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením.**

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ A ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM

SPOLUPRÁCE s PMS je pro pachatele i oběť **DOBROVOLNÁ**.

ČINNOSTI:

- **VYTVÁŘENÍ PODMÍNEK PRO ODKLON TR. ŘÍZENÍ**
- **PŘEDJEDNÁNÍ ALTERNATIVNÍCH TRESTŮ, ALTERNATIVNÍCH POSTUPŮ**
- **ZPROSTŘEDKOVÁNÍ JEDNÁNÍ MEZI PACHATELEM A POŠKOZENÝM**
Mediace - setkání pachatele a oběti za přítomnosti nestranného mediátora, urovnání konfliktního stavu mezi obětí a pachatelem, projednání náhrady škody či jiného odčinění následků trestného činu, prevence recidivy – pachatel je konfrontován s důsledky svého jednání.
- **KONTROLA NAD PLNĚNÍM ULOŽENÝCH POVINNOSTÍ/OMEZENÍ**, u mládeže výchovných opatření v rámci odklonu tr. řízení.
- Příprava a výkon probace v rámci **NÁHRADY VAZBY DOHLEDEM**.

VÝSLEDKEM činnosti PMS jsou **PODKLADY PRO ROZHODOVÁNÍ OČTŘ**.

VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ

SPOLUPRÁCE s PMS je pro odsouzeného **POVINNÁ**.

- **Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s uloženým probačním dohledem**
- **Obecně prospěšné práce**
- **Parole – podmíněné propuštění z VTOS**
- **Trest domácího vězení**
- **Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce**

SPOLUPRACUJÍCÍ INSTITUCE

- Orgány činné v trestním řízení, Vězeňská služba ČR
- Magistráty, úřady městských částí, městské a obecní úřady – především sociální odbory (sociální pracovníci pro osoby ohrožené chudobou, sociální kurátoři, sociálně-právní ochrana dětí, kurátoři pro mládež, atd.)
- Úřady práce (např. pracovníci hmotné nouze)
- Střediska výchovné péče, ústavní zařízení pro mládež, školy, poradny, atd.
- Neziskové organizace – azylové domy, poradenská pracoviště, terénní pracovníci, atd.

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ – zahájení činnosti

- pověření od státního zástupce či soudce
- podnět od policie ČR
- iniciativa pachatele
- iniciativa oběti
- iniciativa jiných osob (OSPOD, obhájce, rodina...)
- vytipování z vlastní iniciativy

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

PRINCIPY:

- dobrovolnost
- důvěrnost
- koordinovanost
- multidisciplinární přístup
- objektivizace informací

CÍLE:

- vytvořit podmínky pro alternativní řešení konfliktu – mediaci či jiné postupy
- pachatelům i obětem poskytnout informace o tr. řízení, o možnostech řešení případu
- pomoci nalézt vhodné cesty k odčinění způsobené újmy
- obětem poskytnout podporu a pomoc
- opatřit a analyzovat potřebné informace k případu (příčiny, okolnosti, možnosti řešení, analýza rizik a potřeb) a na základě jejich vyhodnocení navrhnout vhodný postup – odklon, vhodný trest, vhodná opatření, povinnosti, omezení, účast v programu

MEDIACE

Mediace (z latinského *medius* = střední, prostřední, nestranný, nerozhodný, *mediare* = být uprostřed) - způsob **smírného řešení konfliktů za pomoci nestranné osoby mediátora**, který pomáhá účastníkům ve vzájemném porozumění. Cílem je dosažení dohody.

Mediace dle zákona o PMS:

Mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením.

Právní rámec:

Problematiku mediací v trestním řízení upravuje **trestní řád a zákon o Probační a mediační službě**. Problematika mediací v oblasti civilního práva je zakotvena v **zákoně č. 202/2012 Sb., o mediaci**, který nabyl účinnosti dne 1.9.2012.

MEDIACE

Mediaci lze provádět jen s **výslovným souhlasem obviněného (odsouzeného) a poškozeného.**

Mediace umožňuje poškozeným setkat se s pachatelem v bezpečném prostředí.

Záměrem je **vést pachatele k odpovědnosti** a zároveň **poskytnout podporu a pomoc oběti.**

Poškozený (oběť) může sdělit, jak jej trestný čin ovlivnil, dostat odpovědi na své otázky a **aktivně jednat** o způsobu nahrazení vzniklé škody.

PRINCIPY MEDIACE

- **DOBROVOLNOST**
- **DŮVĚRNOST** - obsah mediace se nezveřejňuje.
- **Vyrovnanost, nestrannost, vyváženost** - prostor pro všechny účastníky, aby vyjádřili své potřeby, obavy, návrhy.
- **MODEL NEUTRALITY** – jsme neutrální vůči osobám, mediace má být prospěšná poškozenému i pachateli. Nejsme ale neutrální vůči způsobené újmě!

- **Zprostředkování bez rozhodovací pravomoci** - odpovědnost za konečné řešení je na účastnících, mediátor je odpovědný „jen“ za proces mediace, nikoli za výsledek.
- **PARTICIPACE** – aktivní zapojení účastníků do řešení celé věci.
- **Podpora stran ke vzájemnému porozumění a hledání pro obě strany přijatelného řešení.**
- **TRANSPARENTNOST**
- **INFORMOVANOST** - dostatek informací pro O/P již před mediací i v jejím průběhu.

PRINCIPY MEDIACE

- **pomáhat ≠ dělat věci za klienta**
- **mediátor ≠ advokát**
- **motivovat ≠ slibovat**
- **řídit komunikaci ≠ kdo má co říkat, dělat**

reflektovat, respektovat

VÝHODY MEDIACE

- **Nižší náklady stran než při soudním řízení**
- **Rychlost řízení**
- **Hlubší porozumění zájmům účastníků, celkové situaci.**
- **Spokojenost účastníků s výsledným řešením** – při dosažení dohody nikdo neodchází poražen.
- **Stabilita řešení** – mediační dohoda či jiný výsledek alternativního postupu představuje řešení, na kterém se obě strany aktivně podílely a obě akceptují výsledek, řešení sporu je díky tomu stabilnější oproti soudnímu rozhodnutí.
- **Neveřejné jednání** v důvěrném, bezpečném prostředí.

KDY JE MEDIACE VHODNÁ

- **DOZNÁNÍ** pachatele a zájem odčinit způsobenou újmu.
- **Zájem/ochota** oběti setkat se s pachatelem.
- **Vhodnost s ohledem na daný trestný čin a jeho okolnosti** (nehrozí riziko další újmy pro oběť).
- **Požadavky na klienty:** vstřícný postoj, schopnost zastupovat sebe sama, převzetí odpovědnosti za řešení dané situace, zdravotní a psychický stav nevylučující účast na mediaci.
- **OČTŘ** souhlasí s realizací mediace.

KDY MEDIACE NENÍ VHODNÁ

- **ROZPOR v síle stran.**
- Dlouhodobé **hluboké emocionální vztahové krize.**
- Spory spojené se základními občanskými nebo ústavními právy – např. otázky náboženské nebo rasové diskriminace.
- Přítomnost **závislosti** na alkoholu nebo drogách – zde je nutné individuálně posoudit charakter závislosti a aktuální stav klienta.
- Klienti s **psychickými poruchami** – zde je nutné individuálně posoudit, o jakou poruchu se jedná, jak se projevuje, v jaké fázi nemoci či v jaké aktuálním stavu se klient nachází, atd.

METODY MEDIACE VYUŽÍVANÉ V PMS

TROJKROK :

1. **Individuální jednání s obviněným** - informování klienta, ošetření jeho potřeb, obav, případných rizik.
2. **Individuální jednání s poškozeným** - informování klienta, ošetření jeho potřeb, obav, případných rizik.
3. **Mediace** – přivítání, ujednání pravidel komunikace, stanovení časového rámce, dialog klientů za podpory/vedení mediátora, hledání možného řešení, dohoda.

TANDEM:

- **Setkání obou stran bez přípravných individuálních konzultací.**
- Vhodné u situačních konfliktů.
- 1 mediátor nebo tandem ve dvou.
- **Mediace:** přivítání – informační smyčka – rozhodnutí o zahájení jednání – ujednání pravidel komunikace – dialog mediátora s poškozeným – dialog mediátora s obviněným – jednání o narovnání – dohoda.

METODY MEDIACE VYUŽÍVANÉ V PMS

SMÍŠENÝ DEBL:

- U konfliktů v blízké soc. oblasti a u vyhrocených konfliktů.
- 2 mediátoři.
- Průběh: nejprve **společné přivítání** - poté **individuální rozhovory** (obv.+1.M, pošk+2.M) - přestávka a rozhodnutí o dalším pokračování
 - společný rozhovor, kdy klienti pouze **naslouchají mediátorům** (mediátoři se chovají jako by tam klienti nebyli), **kteří reprodukují příběh klienta** (zrcadlový obraz události) – poté reprodukci klienti zhodnotí (**korektura zrcadleného obrazu**) – **dialog klientů o narovnání – dohoda.**

ČLENĚNÁ MEDIACE:

- (1 pachatel, více poškozených – nerovnováha v počtu osob): **probíhají postupně jednání s jednotlivými poškozenými a obviněným** (dialog s pošk. A, dialog s obv. – dialog s pošk. B – dialog s obv., atd. – **dohoda a závěrečný rozhovor za přítomnosti všech**).

METODY MEDIACE VYUŽÍVANÉ V PMS

DELEGACE:

- vhodná u skupin tvořících 2 tábory: každý tábor zvolí svého delegáta – dialog M s 1. delegátem – dialog M s 2. delegátem – jednání M s oběma delegáty o narovnání – porada o výsledku jednání v příslušných skupinách – korekce výsledku jednání a dohoda – společný závěr všech účastníků.

RODINNÉ KONFERENCE:

- vhodné např. u mládeže. Mediace se účastní pachatel, oběť, jejich rodiny a členové komunity.

VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ A MEDIACE

- **Mediace ve vykonávacím řízení lze realizovat**
- **Specifika: zachována dobrovolnost (navzdory fázi trestního řízení), mediátor ≠ klíčový probační pracovník (7 odst. 5), delší časový odstup od TČ (obtížnější motivace obou stran)**

ČINNOSTI SMĚŘUJÍCÍ K UROVNÁNÍ KONFLIKTU

- Není-li možné využít mediaci. S pachatelem a poškozeným se jednání vedou odděleně.
- Respektují restorativní principy.
- Směřují k hledání nejvhodnějšího řešení vzniklé situace pro všechny zúčastněné.
- Zaměřují se na řešení příčin a následků TČ.
- Pomoc poškozeného +aktivizace obviněného k řešení následků, urovnání vztahů = hledání možností nápravy.
- Na základě zjištění informací od obou stran, provedení analýzy rizik, zhodnocení přístupu pachatele a dalších faktorů je vypracována zpráva doporučující rozhodnutí o odklonu či konkrétní trest.

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ - ODKLONY

Byť mediace a další činnosti směřující k urovnání konfliktu spojeného s trestným činem nejsou po právní stránce detailně zakotveny v trestních předpisech a nepředstavují konkrétní sankci, jsou s trestním řízením značně provázány – výsledky těchto činností jsou zohledňovány při dalším rozhodování OČTŘ.

Především jsou spojeny s tzv. odklony v trestním řízení. PMS vytipovává vhodné případy, nabízí a následně realizuje mediaci či jiné činnosti a je-li to vzhledem k charakteru případu vhodné a jsou-li splněny zákonem dané podmínky, navrhuje některý z odklonů a předkládá OČTŘ podklady potřebné pro toto rozhodnutí. Především dosažení dohody o náhradě škody je klíčové pro mimosoudní vyřešení věci.

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ - ODKLONY

PODMÍNĚNÉ ZASTAVENÍ TR. STÍHÁNÍ (307 odst. 1 tr. řádu):

Jedná se o přečin (tr. čin z nedbalosti nebo úmyslný tr. čin se sazbou do 5 let odnětí svobody)

Pachatel se doznává.

Pachatel uhradí škodu nebo uzavře s poškozeným dohodu o náhradě škody .

S ohledem na okolnosti tr. činu a osobu pachatele je toto opatření dostatečné.

Zkušební doba: 6 měsíců až 2 roky. Na zkušební dobu je možno uložit přiměřené povinnosti nebo omezení.

Pokud se pachatel „osvědčí“, není potrestán (rejstřík trestů zůstává bez záznamu).

307 odst. 1 tr. řádu:

S ohledem na povahu a závažnost spáchaného přečinu, okolnosti jeho spáchání anebo poměry obviněného. Základní podmínky jsou stejné jako u 307 odst. 1 TR+ navíc:

Obviněný:

Se zaváže, že se během zkušební doby zdrží určité činnosti, v souvislosti s níž se dopustil přečinu, nebo

složí na účet soudu a v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžitou částku určenou státní na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu.

Zkušební doba: 2 až 5 let + případně uložené povinnosti, omezení.

NAROVNÁNÍ (309 trestního řádu):

V řízení o přečinu, se souhlasem obviněného a poškozeného, s ohledem na závažnost tr.činu a osobu obviněného, jestliže obviněný:

a) prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán

b) uhradí poškozenému škodu,

c) vydá bezdůvodné obohacení,

d) složí na účet soudu nebo v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžitou částku určenou státní na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti (přiměřenou závažnosti přečinu a majetkovým poměrům pachatele).

Řízení končí pravomocným usnesením o narovnání, není zde žádná zkušební doba.

VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ – Obecně prospěšné práce

- Spočívá v povinnosti osobně, bezplatně, ve svém volném čase, nejpozději do 2 let od nařízení odpracovat uložený trest.
- 50 – 300 hodin (mladiství max. 150 hodin).
- OPP vykonávány ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí.
- Předjednání uložení trestu OPP střediskem PMS.
- Uložení OPP trestním příkazem jen po předchozím vyžádání si zprávy PMS a s přihlédnutím ke zjištěním plynoucím z této zprávy (možnosti výkonu trestu, zdravotní způsobilost, stanovisko pachatele).
- PMS po uložení OPP zpracovává podklad pro vydání usnesení o nařízení trestu OPP.

VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ – Obecně prospěšné práce

- Spočívá v povinnosti osobně, bezplatně, ve svém volném čase, nejpozději do 2 let od nařízení odpracovat uložený trest.
- 50 – 300 hodin (mladiství max. 150 hodin).
- OPP vykonávány ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí.
- Předjednání uložení trestu OPP střediskem PMS.
- Uložení OPP trestním příkazem jen po předchozím vyžádání si zprávy PMS a s přihlédnutím ke zjištěním plynoucím z této zprávy (možnosti výkonu trestu, zdravotní způsobilost, stanovisko pachatele).
- PMS po uložení OPP zpracovává podklad pro vydání usnesení o nařízení trestu OPP.

- Nařízení výkonu trestu do konkrétní organizace (soudem, který OPP uložil).
- Kontrola průběhu výkonu trestu – kontrola odpracovaných hodin, přerušení trestu OPP, změna místa výkonu trestu OPP, návrh na přeměnu OPP.
- V případě porušení podmínek výkonu trestu OPP možnost prodloužení doby pro výkon trestu a stanovení dohledu.
- Přeměna OPP: přepočítání 1 hod OPP = 1 den NEPO = 1 den TDV; peněžité tresty
- Požadavky na místa výkonu trestu OPP shromažďuje PMS – elektronický katalog, metodické vedení organizací.

VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ – Trest domácího vězení

- Alternativní trest zaveden do praxe od 1.1. 2010.
- Povinnost odsouzeného zdržovat se v soudem určené době v místě svého obydlí v soudem stanoveném časovém období (až 2 roky).
- Písemný slib pachatele, že se bude ve stanovené době zdržovat na určeném místě (konkrétní obydlí) a že během výkonu trestu poskytne potřebnou součinnost.
- Institut předběžného šetření – PMS.
- Projednání podmínek pro nařízení trestu.

Kontrola trestu:

- namátkové kontroly PMS v obydlí, kde se má odsouzený zdržovat,
- elektronický monitorovací systém

- Porušení TDV: 1 den TDV = 1 den odnětí svobody
- 50 Kč – denní sazba za každý kalendářní den (350,-Kč/týden, 1.500,-Kč/měsíc, 18.250,-Kč/rok, 36.500,-Kč/2 roky)
- Vyhláška o kontrole výkonu trestu domácího vězení č. 456/2009 Sb.

VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ - Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

- Alternativní trest zaveden do praxe od 1.1. 2010.
- Určen zejména problémovým fotbalovým fanouškům a pachatelům, kteří se dopouštějí trestné činnosti v souvislosti s konáním specifických sportovních, kulturních a jiných akcí.
- Až na 10 let (mladiství až na 5 let).
- Smyslem je zabránit páchání další trestné činnosti prostřednictvím zamezení jejich přístupu na daný typ akce.

- PMS poučí odsouzeného o TZV a sestavuje ve spolupráci s ním probační plán.
- Probační plán – upravuje konkrétní průběh uloženého trestu, je sestaven na základě pravomocného rozhodnutí soudu, individuální situace pachatele a specifických okolností souvisejících s příčinami trestné činnosti, analýzy rizik dalšího kriminálního jednání a potřeb poškozeného.
- Kompetence PMS stanovit odsouzenému povinnost dostavovat se v době konání zakázané akce na policejní stanici.
- Úzká spolupráce s Policií ČR a organizátory kulturních a společenských akcí.

DOHLED PROBAČNÍHO ÚŘEDNÍKA

Dohledem se rozumí:

Pravidelný OSOBNÍ KONTAKT pachatele s úředníkem PMS, spolupráce při vytváření a realizace PROBAČNÍHO PLÁNU DOHLEDU a KONTROLA DODRŽOVÁNÍ PODMÍNEK uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona.

Účel dohledu :

- a) SLEDOVÁNÍ A KONTROLA chování pachatele, čímž je zajišťována ochrana společnosti a snížení možnosti opakování trestné činnosti,
- b) odborné VEDENÍ A POMOC pachateli s cílem zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život.

Povinnosti pachatele (§ 50):

- SPOLUPRACOVAT s probačním úředníkem (dále jen „PÚ“) způsobem, který mu probační úředník stanoví a plnit probační plán dohledu,
- DOSTAVOVAT SE k PÚ ve lhůtách, které mu stanovil,
- INFORMOVAT PÚ o svém pobytu, zaměstnání a zdrojích obživy,
- dodržovat uložené OMEZENÍ A POVINNOSTI,
- INFORMOVAT PÚ o jiných (pro výkon dohledu) důležitých okolnostech,
- umožnit PÚ VSTUP DO OBYDLÍ, ve kterém se pachatel zdržuje
- VÉST ŘÁDNÝ ŽIVOT.

Povinnosti a oprávnění probačního úředníka:

- vykonávat dohled nad pachatelem v souladu s vytvořeným probačním plánem dohledu,
- být odsouzenému nápomocen v jeho záležitostech,
- plnit pokyny soudce
- pravidelně aktualizovat probační plán s přihlédnutím osobním, rodinným a jiným poměrům pachatele,
- poruší-li pachatel závažným způsobem nebo opakovaně podmínky dohledu, probační plán nebo uložené povinnosti informuje o tom PÚ bez zbytečného odkladu soud
- nestanoví-li soud jinak, zpracuje PÚ nejméně 1x za 6 měsíců zprávu, ve které informuje o průběhu dohledu, o dodržování uložených povinností a o osobních a majetkových poměrech pachatele,
- PÚ je oprávněn obracet se na všechny osoby (fyzické i právnické) a státní orgány s dožadáním o sdělení potřebných údajů a tyto jsou povinny, nebrání-li jim v tom zvláštní zákon, údaje sdělit.

DOHLED PROBAČNÍHO ÚŘEDNÍKA – zásady a principy práce s klientem

- navázání konstruktivního vztahu
 - informovanost → pravidla
 - nekompromisně trvat na pravidlech = důslednost
 - transparentnost
 - přiměřenost pomoci / kontroly
 - aktivizace klienta k řešení ⇒ důraz na přijetí odpovědnosti
 - zákonnost
 - program: malé cíle ⇒ vedení řádného života
 - spolupráce
 - respekt individuality
 - pravidelnost, dlouhodobost, systematická práce s klientem

DOHLED PROBAČNÍHO ÚŘEDNÍKA – zásady a principy práce s klientem

- navázání konstruktivního vztahu
 - informovanost → pravidla
 - nekompromisně trvat na pravidlech = důslednost
 - transparentnost
 - přiměřenost pomoci / kontroly
 - aktivizace klienta k řešení ⇒ důraz na přijetí odpovědnosti
 - zákonnost
 - program: malé cíle ⇒ vedení řádného života
 - spolupráce
 - respekt individuality
 - pravidelnost, dlouhodobost, systematická práce s klientem

DOHLED PROBAČNÍHO ÚŘEDNÍKA – analýza potřeb a rizik

PÚ vyhodnocuje rizika a potřeby pachatele – potřebné informace získá z: osobního rozhovoru s pachatelem, ověření údajů získaných od pachatele z dalších zdrojů, návštěvy v místě bydliště pachatele, navázání kontaktu s obětí nebo pozůstalými po oběti,

navázání kontaktu s orgány činnými v tr. řízení, navázání kontaktu s odborníky, kteří jsou do práce s pachatelem zapojeni, studiem dostupných materiálů – původního trestního spisu (*zejména rozsudku, výpovědi pachatele a svědků, znaleckých posudků, opisu rejstříku trestů atd.*) a dalších vyžádaných písemných podkladů.

RIZIKO: nebezpečí, hrozba, pravděpodobnost nezdaru, recidivy, újmy

RIZIKOVÝ FAKTOR: okolnost podněcující vznik rizika, zvyšující pravděpodobnost jeho vzniku

Dělení:

STATICKÉ - v čase neměnné, např. věk, pohlaví, trestní minulost, dřívější výkon alternativních trestů,

DYNAMICKÉ - v čase proměnlivé, např. antisociální postoj, kriminální vazby, užívání drog/alkoholu, finance, bydlení, aj.

Analýza - pracovník se zaměří na následující oblasti:

aktuální TČ, trestní minulost, okolnosti ovlivňující TČ, zaměstnání, vzdělání, finanční situace, bydlení, postoje, myšlení, chování obviněného, sociální okolí, závislosti, zdraví, postoj pachatele k TČ a k oběti, potřeby pachatele

Vyhodnocování - určení pravděpodobnosti další trestné činnosti: určit míru rizika recidivy a újmy (nízká, střední, vysoká) charakter újmy (materiální, sexuální, na zdraví, životě, psychická), uvést zdroje, důvody vyhodnocení (proč si to myslím?) – Co konkrétně by se mohlo stát, komu, za jakých okolností a s jakými dopady?

Z vyhodnocení vyplývá závažnost případu (míra rizikovosti pachatele), ta určuje míru intenzity intervence (spolupráce v dohledu, doporučované alternativy), vše musí PÚ zohlednit při sestavení probačního plánu dohledu - musí konkrétně stanovit, jakým způsobem bude rizika zmenšovat a jakým způsobem budou potřeby pachatele řešeny (např. dokladovat NŠ, zkontaktovat exekutora, testování – alkohol, drogy, atd.), pravidelná kontrola ujednaného, vyhodnocení a aktualizace plánů.

DOHLED PROBAČNÍHO ÚŘEDNÍKA – probační plán dohledu

= nástroj efektivního výkonu dohledu:

- individuální specifikace, konkretizace dohledu
- pravidla spolupráce
- vytváření za spolupráce s klientem (nespolupráce klienta není překážkou pro vytvoření probačního plánu)
- k hodnocení úspěchů spolupráce ⇒ mapa cesty
- průběžná aktualizace
- identifikace a pojmenování specifických potřeb a zájmů ⇒ jejich naplnění společensky přijatelným způsobem
- práce s úspěchem, pozitivy ⇒ zmocňování, motivace
- hledání, co a jak měnit
- zohlednění soudem uložených povinností a omezení
- srozumitelnost pro klienta

DOHLEDOVÉ INSTITUTY

- **PODMÍNĚNÝ ODKLAD VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY** s dohledem, zkušební doba 1 až 5 let
- **PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ Z VÝKONU TRESTU** odnětí svobody s dohledem, zkušební doba 1 až 7 let
- **PODMÍNĚNÉ UPUŠTĚNÍ OD POTRESTÁNÍ** s dohledem, zkušební doba až 1 rok,
- **PROPUŠTĚNÍ Z OCHRANNÉHO LÉČENÍ** s dohledem,
- **Výkon trestu OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ** za současného uložení dohledu při prodloužení lhůty k vykonání trestu OPP,
- **VÝCHOVNÉ OPATŘENÍ** dohled probačního úředníka,

- + **NÁHRADA VAZBY** dohledem (po propuštění obviněného z vazby) do pravomocného rozhodnutí soudu.

PAROLE

Věznice, vazební věznice a detenční ústavy v ČR

KDY A ZA JAKÝCH PODMÍNEK MOHU ŽÁDAT O PROPUŠTĚNÍ Z VÝKONU TRESTU

Před výkonem jedné třetiny či poloviny trestu

- jsem odsouzen za přečin
- prokázal jsem svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba
- k mé žádosti připojí kladné stanovisko ředitel věznice

- zkušební dobu mohu dostat až na 3 roky
- soud mi může uložit:
 - dohled probačního úředníka
 - přiměřené povinnosti a omezení (např. neužívat alkohol, OPL apod.)
 - a dále jednu z těchto možností:
- ✓ zdržovat se v obydlí (max. 1 rok)
- ✓ vykonat práce ve prospěch obcí, institucí (50 - 200 hodin)
- ✓ uhradit peněžní částku na pomoc obětem (2 000,-Kč až 10 000 000,-Kč)

Po výkonu jedné třetiny trestu

- nejsem odsouzen za zvlášť závažný zločin
- jsem poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody
- prokázal jsem svým chováním a plněním svých povinností polepšení
- po propuštění budu vést řádný život
- pokud jsem odsouzen za zločin, soud přihlédne k tomu, zda jsem nastoupil včas do věznice a odčinil škodu či újmu způsobenou trestným činem

Po výkonu jedné poloviny trestu

- jsem odsouzen za přečin či zločin
- prokázal jsem svým chováním a plněním svých povinností polepšení
- po propuštění budu vést řádný život
- pokud jsem odsouzen za zločin, soud přihlédne k tomu, zda jsem nastoupil včas do věznice a odčinil škodu či újmu způsobenou trestným činem

Po výkonu dvou třetin trestu

- závažná trestná činnost dle §88/4 TZ
- prokázal jsem svým chováním a plněním svých povinností polepšení
- po propuštění budu vést řádný život
- pokud jsem odsouzen za zločin, soud přihlédne k tomu, zda jsem nastoupil včas do věznice a odčinil škodu či újmu způsobenou trestným činem

Přeměna na trest domácího vězení

- jsem odsouzen za přečin
- vykonal jsem polovinu trestu
- dám písemný slib, že budu doma v soudem určenou dobu
- prokázal jsem svým chováním a plněním svých povinností polepšení
- po přeměně trestu budu vést řádný život

- za přečin mohu dostat zkušební dobu až na 3 roky
- za zločin mohu dostat zkušební dobu na 1 až 7 let
- dále mi může být uloženo:
 - dohled probačního úředníka
 - přiměřené povinnosti a omezení (např. neužívat alkohol, OPL apod.)
 - povinnost zdržovat se v určené době ve svém obydlí

- zbytek trestu se přemění do domácího vězení
- 1 den ve věznici = 1 den domácího vězení
- budu muset soudu platit 50,-Kč za den doma
- musím mít zajištěné bydlení a rodina musí spolupracovat s PMS ČR
- dále mi mohou být uloženy přiměřené

povinnosti a omezení

PAROLE

- Podmíněné propuštění nepředstavuje nárokový institut - přestože odsouzený splní povinné náležitosti, soud nemusí jeho žádosti vyhovět.
- Zkušební doba: 1 až 7 let, u mladistvého 1 – 5 let.
- Lze současně vyslovit dohled a v rámci dohledu i přiměřená omezení a povinnosti
- Soud vychází ze spisového materiálu zahrnujícího (zprávu věznice, rejstřík trestu, příp. zprávy z místa bydliště), dále soud přihlíží, zda má odsouzený po propuštění zajištěnou práci a bydlení.
- Při zamítnutí lze žádost opakovat po 6 měsících od pravomocného rozhodnutí.
- Pokud soud žádosti vyhoví, opouští odsouzený věznici po právní moci rozhodnutí.

Součinnost PMS a Vězeňské služby:

- Součinnost je zakotvena v dohodě mezi PMS a Vězeňskou službou ČR (VS).
- PMS částečně pracuje ve věznici.
- je nezbytné fungování týmu VS-PMS

Cíl:

Vzájemná KOORDINACE A EFEKTIVNÍ VÝKON spolupráce PMS a VS v oblasti přípravy na rozhodování o podmíněné propuštění (PP) s dohledem.

Smysl:

Připravit pro soud RELEVANTNÍ PODKLADY pro rozhodování o PP, včetně doporučení k minimalizaci recidivy.

PAROLE

Součinnost PMS a Vězeňské služby - POSTUP:

- Vězeňská služba ČR při nástupu pachatele do výkonu trestu odnětí svobody informuje o možnostech spolupráce s PMS.
 - Znovu informace pro ty, kteří mohou za 6 měs. žádat o PP ⇒ pachatel prodiskutuje s vychovatelem možnost spolupráce s PMS.
 - Pracovník PMS pravidelně realizuje (1-2x ročně) přednášku pro odsouzené i odborný personál věznice o možnostech spolupráce s PMS.
 - V případě, že má odsouzený o spolupráci s PMS zájem, vyplní „*Podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR*“ → vyplnění základních informací (vychovatel zapíše do osobní karty, že klient kontaktoval PMS). Tento podnět zasílá nejpozději 3 měsíce před podáním žádosti o PP.
- Následně PÚ provede konzultaci s odsouzeným ve věznici. Před touto konzultací získá PÚ informace od vychovatele, sociálního pracovníka o osobě odsouzeného, seznámí se s osobním spisem a kartou odsouzeného.

Konzultace s odsouzeným:

- vychází z *informací z Podnětu*
- dojednání *podmínek vzájemné spolupráce* (konkrétní postup, domluva dalšího termínu) + spolupráce s dalšími organizacemi
- *informace od dalších osob a subjektů* ⇒ hledání zdrojů pro posouzení silných i slabých stránek klienta, dostupné formy prevence, objektivizace

Stanovisko střediska PMS ČR k žádosti o PP

→ klient seznámen s obsahem

→ právo vyjádřit se

Odsouzený podává žádost o podmíněné propuštění, informuje o tom PMS. PÚ zasílá soudu stanovisko k podmíněnému propuštění pachatele (včetně např. návrhu na uložení dohledu či konkrétních přiměřených povinností a omezení).

Postup po pravomocném rozhodnutí soudu o PP s dohledem:

- Příslušný soud, který rozhodl o podmíněném propuštění, informuje místně příslušné středisko PMS (v místě bydliště klienta).
- Věznice propustí klienta → faxem informuje příslušné středisko PMS.
- V případě, že PMS spolupracovala s pachatelem na přípravě podkladů k PP, informuje toto středisko pracovníka, který s klientem pracuje v okrese jeho bydliště po propuštění (poskytne mu své stanovisko k PP – jako prvotní zdroj informací o pachateli).

Projekty PMS a VS ČR

- Křehká šance – Komise pro podmíněné propuštění
<https://www.pmscr.cz/interni-projekty-prehled/krehka-sance/>
- Reintegrační program <http://www.rozvojprogramu.cz/reintegracni-program>
- Probační domy

Děkuji za pozornost.

